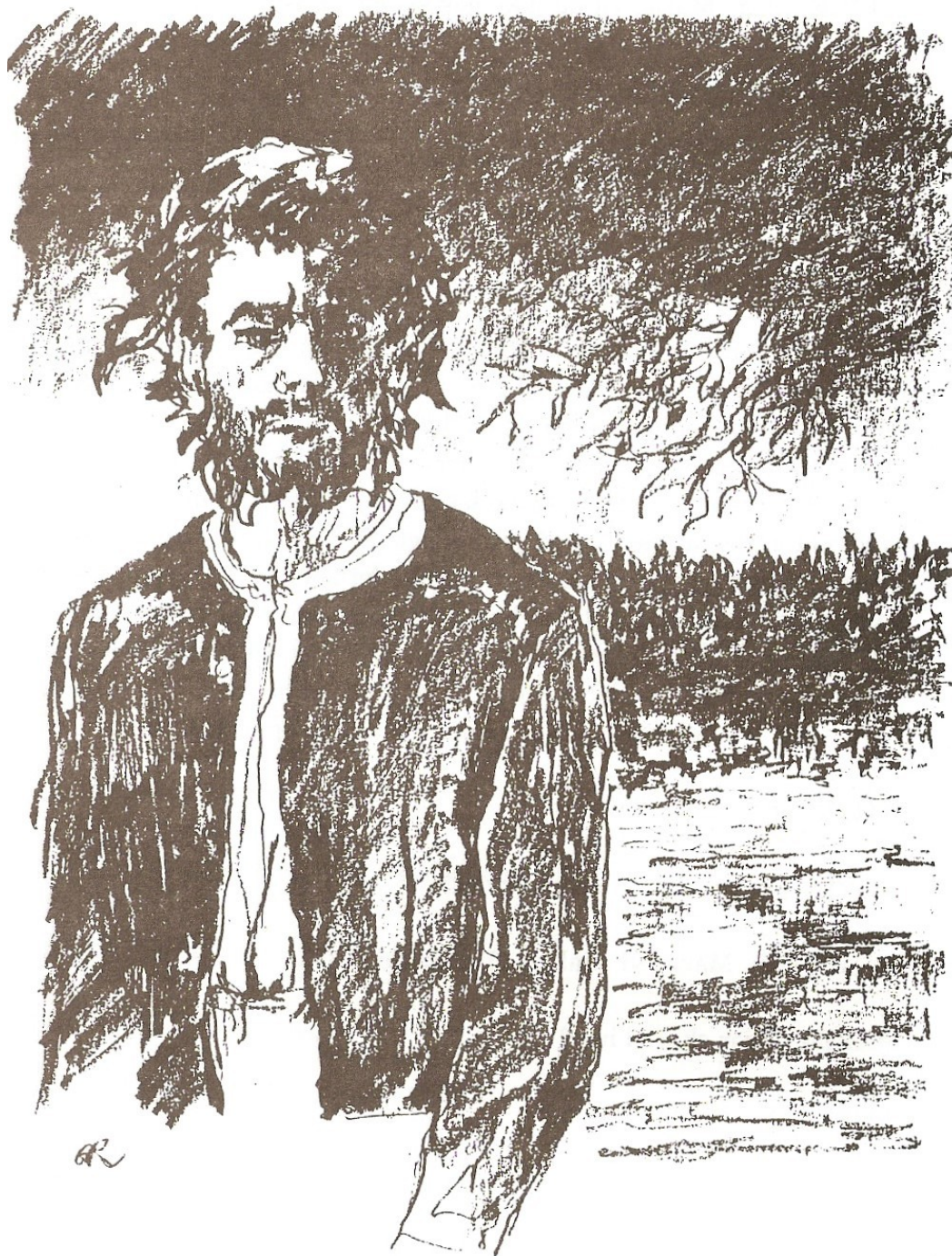

Georg Büchner **WOYZECK**

Oversat og bearbejdet af Ole Dan Larsen

WOYZECK oversat og bearbejdet af Ole Dan Larsen

© Afola 2020. Opførelsesrettighederne tilhører Ole Dan Larsen og Afola.

Afola, Zentavej 18, 9260 Gistrup. www.afola.dk

Forsidetegning Gunilla Rosenberg.

Udgivelser af Ole Dan Larsen:

H.C. Andersen: Snedronningen, Afola 2002 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Mjølner og Mistelten, Afola 2002 (ebog Afola 2020)

W. Shakespeare: En Skærsommernatsdrøm (overs. og bearb.), Drama 1989 (ebog Afola 2020)

Cambridge serie: Arbejdsbog til En Skærsommernatsdrøm (overs.), Drama 2000

George Büchner: Woyzeck (overs. og bearb.), Drama 1992 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Troldspejlet, Drama 1996 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Den evige Faust, Afola 1998 (ebog Afola 2020)

W. Shakespeare: Stormen (overs. og bearb.), Afola 2002 (ebog Afola 2020)

H.C. Andersen: Rejsekammeraten, Afola 2002 (ebog Afola 2020)

H.C. Andersen: Skyggen, Afola 2005 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Den skjulte prins, Drama 2009 (ebog Afola 2020)

Ole Dan Larsen: Webdronningen, Afola 2011 (ebog Afola 2020)

ISBN 978-87-91402-23-4

Scenebilleder:

1. billede : Åben eng. Byen i det fjerne.
2. billede : Maries værelse. Tappenstregen går forbi.
3. billede : Plads i byen med markedstelt.
4. billede : I teltet.
5. billede : Professorens gård.
6. billede : Maries værelse.
7. billede : Kaptajnens stue.
8. billede : Maries værelse.
9. billede : Doktorens stue.
10. billede: Plads i byen.
11. billede: Maries værelse.
12. billede: Belægningsstue.
13. billede: Værtshus.
14. billede: Åben mark.
15. billede: Belægningsstue.
16. billede: Kasernegården.
17. billede: Værtshus.
18. billede: Hos jøden.
19. billede: Maries værelse.
20. billede: Belægningsstue.
21. billede: Plads i byen.
22. billede: Åben eng.
23. billede: Værtshus.
24. billede: Åben eng.
25. billede: Plads i byen.

Personer:

Franz Woyzeck, en soldat

Andres, hans kammerat

Marie, Woyzecks kæreste

Christian, deres barn

Margreth, Maries nabo

Gammel mand

Barn

Udråberen

Tamburmajoren

Doktoren

Kaptajnen

Jøden, en marskandiser

Karl, en idiot

Bedstemoderen

Käthe

Værten

Retstjeneren

Dommeren

Studenter

Håndværkssvende

Piger

Folk: markedet, værtshuset, engen

En hest, en abe, en kat.

1. Billede

Åben eng. Byen i det fjerne.

Woyzeck og Andres skærer kæppe.

WOYZECK: Andres. Kan du se den stribe, der er hen over græsset. Der triller der et hoved hver aften. Der var engang en, der tog det op. Han troede, det var et pindsvin. Tre dage og tre nætter, så lå han på høvlspånerne i kisten.

(Sagte) Andres, det var frimurerne. Nu ved jeg det: frimurerne!

ANDRES: *(Synger)* To harer sad på marken
og åd det grønne, grønne græs ...

WOYZECK: Stille! Der er noget, der banker.

ANDRES: Og åd det grønne, grønne græs
helt ned til roden.

WOYZECK: Det banker bagved mig. Nej, under mig. *(Tramper i jorden)*
Kan du høre? Det er hult. Alt sammen hult dernede. Det er frimurerne!

ANDRES: Jeg er bange.

WOYZECK: Der er så mærkelig stille. Man tør næsten ikke trække vejret. Andres!

ANDRES: Hvad er der?

WOYZECK: Sig noget! *(Stirrer ud over engen)*
Andres! Hvor lyst! Der farer en ild hen over himlen, og det buldrer som
basuner. Hvor det trækker op! Kom! Se dig ikke tilbage.
(Trækker ham ind i krattet)

ANDRES: *(Efter en pause)* Woyzeck! Kan du høre det endnu?

WOYZECK: Stille, alt er stille. Som om verden var død.

ANDRES: Kan du høre? De spiller derinde! Kom, vi må af sted.

2. Billede

Maries værelse.

Tappenstregen går forbi med tamburmajoren foran.

Marie, Christian, Margreth.

MARIE: *(Med drengen hoppende på armen)* Hejsa dreng! Tra dadada! Kan du høre?
Der kommer de.

MARGRETH: Se tamburmajoren! Sikke en mand! Rank som en træstamme.

MARIE: Han står på sine fødder som en løve.

TAMBURMAJOR: *(Hilser)*

MARGRETH: Nådada, hvor Deres øjne stråler fru nabo! Det er man ikke vant til hos Dem.

MARIE: *(Synger)* Soldater det er flotte mænd ...

MARGRETH: Deres øjne skinner jo helt.

MARIE: Og hvad så! Puds De Deres egne øjne, så de skinner. Så kan De tage dem med hen til jøden, og måske få et par bukseknapper for dem.

MARGRETH: De skulle snakke, fru jomfru! Jeg er en ordentlig kone. Men De, De ser lige lukt igennem syv par læderbukser! *(Ud)*

MARIE: Kælling! Kom min dreng. Folk skal altid blande sig. Du er bare en stakkels horeunge, som gør din mor glad, selv om du er født i synd. Hej hop.
(Synger)

Piger som mig støder altid an,
jeg har mig et barn uden mand.
Det blæser jeg på,
og synger som så:
For dig lille dreng vil jeg slås. Hejsa!
For ingen vil tænke på os.

Peter spænd firspandet for,
og giv dem et ordentligt fór.
De vil ikke drikke,
og spiser slet ikke.
Det, der skal til, det er vin. Hejsa!
Det, der skal til, det er vin.

(Det banker på vinduet.)

MARIE: Hvem er det? Er det dig Franz? Kom dog ind.

WOYZECK: Kan ikke. Skal til appel.

MARIE: Hvad er der i vejen Franz?

WOYZECK: *(Hemmelighedsfuldt)* Marie, der var noget igen. Meget. Står der ikke skrevet:
Og se, en røg steg til vejrs fra landet, som røg fra en smelteovn?

MARIE: Mand dog!

WOYZECK: Det fulgte efter mig hele vejen, lige ind til byen. Hvad skal det ende med?

MARIE: Franz!

WOYZECK: Jeg må af sted. *(Går)*

MARIE: Den mand! Han er besat. Han så ikke engang til sit barn. Han løber helt over med tanker. Du er så stille dreng. Er du bange?
Det bliver så mørkt, så man skulle tro, man var blind. Lygten plejer da ellers at skinne herind. Jeg kan ikke holde det ud. Det skræmmer mig.
(Går ud)

3. Billede

Plads i byen med markedstelt.

Gammel mand med barn som danser, udråber, Woyzeck, Marie, folk.

GAMMEL MAND: (*Synger*)

I verden må jo alt forgå,
os alle venter døden på.
Det ved vi, ja det ved vi!

WOYZECK: Hej, hopsa! Stakkels mand, gamle mand! Stakkels barn, lille barn!
Hej Marie, skal jeg bære dig? Man skal arbejde for at kunne spise.
Narreverden! Smukke verden!

UDRÅBER: Mine herrer og mine damer! Her kan De se den lille kanaljefugl og den astronomiske hest. Højt elsket af alle Europas kronede hoveder og medlem af alverdens lærde selskaber. Spår alt om enhver: Hvor gamle I bliver, hvor mange børn I får, om I bliver syge.
Skyder med pistol og står på et ben. Opdragelse det hele. Er i besiddelse af en dyrisk fornuft, eller snarere en ganske fornuftig dyriskhed. Er ikke noget dumt fæ som så mange mennesker - det ærede publikum naturligvis undtaget. Træd nærmere! Med denne repræsentation vil begyndelsernes begyndelse straks tage sin begyndelse.
Mine herrer! Mine herrer! Kom og se dyret, som Gud skabte det: Intet værd, absolut intet. Og se så kunstens indflydelse: Aben går oprejst, har bukser på og frakke, har sabel.
Kom og se civilisationens fremskridt. Alt udvikler sig, kanaljefuglen, hesten, aben. Aben er allerede soldat. Det er endnu ikke meget, nederste trin på den menneskelige rangstige.
Repræsentationen begynder! Vi begynder med begyndelsen.

WOYZECK: Har du lyst?

MARIE: Ja, gerne. Det skal nok være flot. Sikke nogen kvaster han har, og konen har bukser på.

(Underofficer og tamburmajor ind.)

UNDEROFFICER: Stop en halv. Kan du se hende der! Sikke et stykke pigebarn!

TAMBURMAJOR: For fanden da. Hun er som skabt til at ligge hos dragonerne. Og til at avle tamburmajorer.

UNDEROFFICER: Se, hvor hun knejser med hovedet. Man skulle tro, det sorte hår måtte tynde det bagover. Og øjnene, så sorte ...

TAMBURMAJOR: Som om man så dybt ned i en brønd eller skorsten. Kom, efter hende!

MARIE: Ih, for et lys!

WOYZECK: Ja - En stor sort kat med ildøjne. Hillemand, for en aften.
(De går ind i teltet.)

4. Billede

I teltet.

Udråber, hest, tamburmajør, Marie, Woyzeck, folkemængde.

UDRÅBER: *(Med dresseret hest)* Vis dit talent. Vis din fæ-iske fornuftighed. Beskæm det menneskelige samfund! Mine herrer, dette dyr, som står her foran Dem på sine 4 hove, med halen på sned, er medlem af alle de lærdeste selskaber og professor ved vores universitet, hvor studenterne af den lærer at ride og slås. Det er det, man kalder enkelt-forstand. Tænk så nu med dobbelt ræson. Hvad gør du, når du tænker med dobbelt ræson?

Er der i denne lærde forsamling et æsel til stede?

(Hesten ryster på hovedet)

Lagde De mærke til dette? Dobbelt ræson! Det er fæ-nomenalt. Dette er slet ikke et fæ-isk individ, det er en person! Et menneske, et dyrisk menneske og dog et fæ, et bæst.

(Hesten prutter).

Ja, beskæm du bare samfundet. Der kan De se, dette fæ er endnu naturligt. Ufordærvet natur. Tag ved lære af ham, og spørg bare lægen. Det er højst skadeligt at holde på luften. Der står skrevet: Menneske vær naturlig, du er skabt af støv, sand og møg. Vil du være mere end støv, sand og møg? Nu skal De få at se, hvilken forstand den har: den kan regne, og kan dog ikke engang tælle på fingre. Hvorfor mon? Den kan slet ikke udtrykke sig, ikke eksplicere sig. Den er et forvandlet menneske. Fortæl herrerne hvad klokken er. Er der nogen af de Herrer og Damer, der har et ur, et ur?

TAMBURMAJØR: Et ur! *(Trækker storladent og afmålt et ur op af lommen)*

Værsgo, min Herre.

MARIE: Det må jeg se.

(Trænger sig frem til første række. Tamburmajøren hjælper hende)

5. Billede

Professorens gård.

Studenter i gården, professoren i tagvinduet.

PROFESSOR: Mine herrer, jeg står nu her på taget, ligesom David, da han så Batseba. Jeg ser nu ikke andet end pige-pensionens mamelukker, som hænger til tørre i haven. Mine herrer, vi er nu nået til det vigtige spørgsmål om, hvorledes subjektet forholder sig til objektet. Vi vil her blot koncentrere os om den ene af tingene - hvori den guddommelige organiske selvrådighed manifesterer sig på et højt niveau - og undersøge, hvorledes denne forholder sig til rummet, til jorden og til solsystemet. Mine herrer, når jeg kaster denne kat ud af vinduet, hvorledes vil denne skabning da forholde sig til centrum gravitationis og til sit eget instinkt.

(Woyzeck og doktor ind) Hallo Woyzeck. *(Brøler)* Woyzeck, grib!

WOYZECK: Herr Professor, den bider.

PROFESSOR: Jamen menneske! Han tager jo også så kærligt på bæstet, som om det var hans egen bedstemor.

WOYZECK: Herr Doktor, jeg ryster igen.

DOKTOR: *(Helt glad)* Jamen det er godt, Woyzeck. *(Gnider sig i hænderne, tager katten)*

Nå, hvad ser jeg, mine herrer. Den nye art harelus, en meget smuk art, væsentlig forskellig. Et studium værd. *(Tager en lup frem)*

Rizinus, mine Herrer. *(Katten stikker af)*

Mine herrer, dette dyr har intet videnskabeligt instinkt.

PROFESSOR: Rizinus! Og i smukke eksemplarer. Kom straks herop, og tag den der pelskrave med!

DOKTOR: Mine Herrer, nu har De i stedet lejlighed til at studere noget andet. Dette menneske har i tre måneder udelukkende levet af ærter. Læg mærke til virkningen. Føl engang, hvor hans puls er uregelmæssig. Og betragt hans øjne.

WOYZECK: Herr Doktor, det sortner for mine øjne. (*Sætter sig*)

DOKTOR: Courage, Woyzeck, kun et par dage endnu, så er vi færdige. Føl engang, mine herrer. Føl dog. (*De beføler hans tindinger, puls og bryst*)
Hør Woyzeck, vis forresten herrerne, at du kan bevæge ørerne. Det har jeg længe villet demonstrere for Dem. Han kan aktivere to muskler bag ørerne. Nå, kom så!

WOYZECK: Åh, herr Doktor!

DOKTOR: Dit bæst! Skal jeg bevæge ørerne for dig! Skal du være lige så stædig som katten! Der ser de, mine herrer. Dette er et overgangsstadium til æslet. Dette ses ofte sammen med en kvindelig opdragelse. Hvor mange hår har din mor allerede revet ud på dig til minde? De sidste par dage er du jo blevet helt tyndhåret. Det er ærterne, mine herrer!

6. Billede

Maries værelse.

Marie sidder med barnet på skødet og en stump spejl i hånden.

MARIE: *(Spejler sig)* Hvor stenene glimter! Hvad er det mon for nogen? Hvad var det, han sagde? - Sov dreng! Luk øjnene helt i.
(Han gemmer øjnene bag hænderne)
Mere endnu. Bliv ved. Og vær så helt stille, ellers kommer han og tager dig.
(Synger)

Pige, luk din dør og stæng.
Der kommer en zigeunerdreng.
Han vil være din ægtemand,
Ta'r dig til zigeunerland.

(Spejler sig igen) Det er helt sikkert guld. Sådan nogen, som os har kun en lille krog her i verden og en lille stump spejl. Og alligevel har jeg lige så rød en mund, som de store madammer med deres spejle fra gulv til loft, og med deres kavalerer, som kysser dem på hånden. Jeg er kun et fattigt pigebarn. *(Drengen retter sig op)*

Vær stille og luk øjnene. Søvnens engel løber på væggen.

(Blinker med spejlet på væggen)

Luk øjnene. Ellers ser han dig i dem, så du bliver blind.

(Woyzeck kommer ind bag hende. Hendes hænder farer til ørerne.)

WOYZECK: Hvad har du der?

MARIE: Ikke noget.

WOYZECK: Det glimter bag dine fingre.

MARIE: Det er en ørenring. Jeg har fundet den.

WOYZECK: Sådan noget har jeg aldrig fundet. Og så to på en gang.

MARIE: Jeg er vel også et menneske?

WOYZECK: Det er godt, Marie. Hvor drengen sover. Løft ham lidt, nu trykker han. Den klare sved står ham på panden. Der findes kun arbejde i verden. Selv i søvne sveder vi. Vi fattigfolk! Her er flere penge, Marie. Min løn, og så noget jeg har tjent hos min Kaptajn.

MARIE: Gud velsigne dig, Franz.

FRANZ: Jeg må afsted. I aften, Marie. Farvel. (*Ud*)

MARIE: Jeg er et slet menneske. Jeg kunne dolke mig selv. Sikke en verden. Alle ender i helvede, både mand og kvinde.

7. Billede

Kaptajnens stue.

Kaptajnen i en stol, Woyzeck barberer ham.

KAPTAJN: Rolig, Woyzeck, rolig. Tag tingene som de kommer. Han gør mig helt svimmel. Hvad skal jeg dog bruge de ti minutter til, som han bliver for tidlig færdig i dag? Woyzeck, tænk sig om. Han har endnu en tredive gode år at leve i. Tredive år! Det er 360 måneder, og en mængde dage, timer, minutter! Hvad vil han dog bruge al den uhyre tid til? Han må inddele den, Woyzeck.

WOYZECK: Javel, herr Kaptajn.

KAPTAJN: Når jeg tænker på evigheden, bliver jeg helt bekymret for, hvordan det skal gå med verden. Beskæftigelse, Woyzeck. Det drejer sig om beskæftigelse! Evtigt, det er evtigt, det er evtigt. Det kan man forstå. Og så er det alligevel ikke evtigt, men et øjeblik, ja et øjeblik.
- Woyzeck, jeg gyser ved tanken om, at verden drejer sig en omgang i løbet af en dag. Sikke et tidsspilde, hvad skal det ende med? Woyzeck, jeg kan ikke længere se på et møllehjul uden at blive melankolsk.

WOYZECK: Javel, herr Kaptajn.

KAPTAJN: Woyzeck, han ser altid så jaget ud. Det gør et godt menneske ikke. Et godt menneske, med en god samvittighed. - Sig dog noget, Woyzeck. Hvordan er vejret i dag?

WOYZECK: Dårligt, herr Kaptajn, dårligt. Det blæser.

KAPTAJN: Jeg kunne nok mærke, der var sus på derude. Sådan en vind giver mig mus i knæet. (*Fiffigt*) Jeg tror, den er sådan syd-nordlig.

WOYZECK: Javel, herr Kaptajn.

KAPTAJN: Ha, ha, ha! Syd-nordlig! Ha, ha, ha! Åh, hvor er han dum, ganske afskyelig dum. (*Rørt*) Woyzeck, han er et godt menneske, et godt menneske - men: (*Værdigt*) Woyzeck, han har ingen moral! Moral, det er når man er moralsk, kan han nok forstå. Det er et godt ord. Han har et barn, uden kirkens velsignelse, som vor højærværdige herr garnisonspræst siger, uden kirkens velsignelse. Ja, det er ikke mine ord.

WOYZECK: Herr Kaptajn, den gode Gud vil ikke se på, om der er blevet sagt Amen over den stakkels unge, før han blev lavet. Herren sagde: Lad de små børn komme til mig.

KAPTAJN: Hvad siger han? Hvad er det for et besynderligt svar? Han gør mig helt forvirret med sit svar. Når jeg siger: Han, så mener jeg ham, ham.

WOYZECK: Vi fattigfolk. Ser De, herr Kaptajn, penge, penge. Den som ingen penge har. Han sætter nu sine egne over al verdens moral. Vi er også af kød og blod. Vores slags er nu engang usalige, både her og i den anden verden. Jeg tror, at hvis vi kom i himlen, blev vi sat til at hjælpe med at tordne.

KAPTAJN: Woyzeck, han har ingen dyd. Han er ikke noget dydigt menneske. Kød og blod? Når jeg står i vinduet, lige efter at det har regnet, og kigger på pigernes hvide strømper, når de springer over gaden - forbandet Woyzeck - så kommer det over mig! Jeg er også af kød og blod. Men dyden Woyzeck, dyden! Hvordan skulle jeg ellers slå tiden ihjel? Jeg må hele tiden sige til mig selv: du er et dydigt menneske, (*Rørt*) et godt menneske, et godt menneske.

WOYZECK: Jo, herr Kaptajn, dyden! Sådan har jeg det slet ikke. Ser De, vi jævne folk, vi har ingen dyd. Hos os har vi kun natur. Men hvis jeg var en herre og havde en hat og et ur og en frakke og kunne tale fint, så ville jeg også være dydig. Det må være dejligt at være dydig, herr Kaptajn. Men jeg er en fattig mand.

KAPTAJN: Godt Woyzeck. Du er et godt menneske, et godt menneske. Men du spekulerer for meget. Det tærer. Du ser altid så jaget ud. Denne samtale er gået mig helt på. Gå nu. Og løb ikke sådan. Roligt, stille og roligt ned ad gaden.

8. Billede

Maries værelse.

Marie, Tamburmajoren.

TAMBURMAJOR: Marie!

MARIE: Gå lige lidt tilbage. En brystkasse som en tyr, og et skæg som en løve.
Så flot er der ingen, der er. Jeg er den stolteste af alle kvinder.

TAMBURMAJOR: Så vent til på søndag, når jeg har den store fjerbusk på, og
de hvide handsker. For pokker, Marie. Prinsen siger altid til mig:
Han er et rigtigt mandfolk!

MARIE: *(Spottende)* Skulle det være noget? *(Går hen til ham)* Mand!

TAMBURMAJOR: Og du er vel nok et stykke kvindfolk! Død og kritte!
Vi skal grundlægge en hel stribe tamburmajorer. Hvad? *(Omfavner hende)*

MARIE: *(Forstemt)* Lad mig være!

TAMBURMAJOR: Vilddyr.

MARIE: *(Hefligt)* Rør ved mig!

TAMBURMAJOR: Er du besat af djævelen?

MARIE: Det kan godt være. Det er lige meget!

9. Billede

Doktorens stue.

Doktor og Woyzeck.

DOKTOR: Hvad er det for noget, Woyzeck? En mand af ord.

WOYZECK: Hvad for noget, herr Doktor?

DOKTOR: Jeg så det selv Woyzeck. Han pissede på gaden. Pissede op ad muren som en hund. Og for det betaler jeg to groschen om dagen. Det er for dårligt Woyzeck. Verden bliver slet af det, meget slet.

WOYZECK: Jamen, herr Doktor, når nu naturen kommer over en.

DOKTOR: Naturen kommer over en! Naturen! Har jeg ikke bevist for ham, at musculus constrictor vesicae er underkastet viljen? Naturen! Woyzeck, mennesket er frit. I mennesket forædles individualitet til frihed. Ikke at kunne holde på vandet!

(Ryster på hovedet og går frem og tilbage med hænderne på ryggen)

Har han spist sine ærter i dag Woyzeck?

Det bliver en revolution i videnskaben. Jeg sprænger den i luften.

Urinstof, 0,10 saltsur ammoniak, hyperoxydul.

Woyzeck, skal han ikke pisse igen? Gå om bagved og prøv engang.

WOYZECK: Jeg kan ikke, herr Doktor.

DOKTOR: *(Ophidset)* Men pisse på muren, det kan han! Og jeg har det endda skriftligt, her i kontrakten. Jeg så det, så det med mine egne øjne. Jeg stak lige næsen ud af vinduet, og lod solen skinne på den for at studere, hvorfor man nyser. *(Træder hen til ham)*

Nej, Woyzeck, jeg er ikke vred. Vrede er usundt, og desuden uvidenskabeligt. Jeg er rolig, helt rolig. Min puls er de normale 60, og jeg siger ham dette med den største koldblodighed. Bevar mig vel, skulle man blive gal over et menneske, et menneske! Havde det så været et forsøgsdyr, som var kreperet for en. Men han skulle nu ikke have pisset på muren.

WOYZECK: Ser De, herr Doktor, en gang imellem kan man godt have sådan en karakter, sådan en struktur. - Men med naturen er det anderledes. Ser De, med naturen er det ...
(*Knækker med fingrene*)
Hvad skal jeg sige ... for eksempel ...

DOKTOR: Woyzeck, nu filosoferer han igen.

WOYZECK: (*Fortroligt*) Herr Doktor, har De nogen sinde lagt mærke til dobbeltheden i naturen? Når solen står højt på himlen, og det er som om verden fortæres af ild, så taler en frygtelig stemme til mig!

DOKTOR: Woyzeck, han har en aberratio.

WOYZECK: (*Lægger fingeren på næsen*) Svampene herr Doktor. Det er der, der stikker noget under. Har De ikke set de ringe, de vokser i? Hvem, der kunne tyde dem.

DOKTOR: Woyzeck, han har den nydeligste aberratio mentalis partialis, af anden grad, meget udpræget. Woyzeck, han får lønforhøjelse. Anden grad, fikse ideer, ellers alment fornuftig tilstand. Passer han ellers sine gøremål? Barberer sin kaptajn?

WOYZECK: Javel.

DOKTOR: Spiser sine ærter?

WOYZECK: Hele tiden, herr Doktor. Konen får pengene til husholdningen.

DOKTOR: Passer sin tjeneste?

WOYZECK: Javel

DOKTOR: Han er et interessant tilfælde, subjekt Woyzeck. Han får lønforhøjelse. Fortsæt på denne måde. Lad mig tage hans puls! Sådan, ja.

10. Billede

Plads i byen.

Kaptajnen og doktoren.

KAPTAJN: Herr Doktor, hestene gør mig helt bekymret. Når jeg tænker på, at de stakkels dyr altid må gå til fods. Løb dog ikke sådan. Og fægt ikke sådan med stokken i luften. De jager jo dem selv til døde. Et godt menneske, der har en god samvittighed, går ikke så stærkt. Et godt menneske.

(Griber fat i doktorens frakke)

Herr Doktor, tillad mig at redde et menneskeliv.

De skyder sådan en skrækkelig fart.

DOKTOR: Ja, nogle af os går det jo rask for, mens andre er mere tunge i det.

KAPTAJN: Herr Doktor, jeg er netop også blevet så tungsindig. Min indbildning løber af med mig. Jeg kommer altid til at græde, når jeg ser min uniform hænge tom på væggen.

DOKTOR: Hm! Oppustet, fed, tyknakket, apoplektisk konstitution. Ja, herr Kaptajn, De kan meget vel få et apoplexia cerebralis. Måske kun i den ene hjernehalvdel, så den ene side bliver lam. Eller i bedste fald bliver De åndeligt lammet og kan fremdeles vegetere videre. Det er sådan omtrent Deres udsigter for de næste fire uger. Jeg kan i øvrigt forsikre Dem for, at De fremviser et yderst interessant tilfælde. Og om Gud vil, at Deres tunge bliver delvis lammet, skal vi udføre de udødeligste eksperimenter.

KAPTAJN: Herr Doktor, gør mig ikke bange. Det er før sket, at folk er døde af skræk, af ren og skær skræk. - Jeg kan allerede se ligbærerne for mig. Men de vil nu sige: Han var et godt menneske, et godt menneske. - Fandens Ligkistesøm!

DOKTOR: *(Holder sin hat frem)* Hvad betyder mon den der, herr Kaptajn? Tomhjerne!

KAPTAJN: *(Laver fold i hatten)* Og hvad betyder så denne fold, herr Doktor? Enfold!

DOKTOR: Jeg anbefaler mig, højstærede herr Kommandostrøm.

KAPTAJN: I lige måde, bedste herr Ligkistesøm.

(De går fra hinanden. Woyzeck vil skynde sig forbi.)

KAPTAJN: Hov, hov Woyzeck, hvorfor jager han sådan forbi mig? Bliv dog her Woyzeck. Han løber jo gennem verden som en åben barberkniv. Man skærer sig jo ligefrem på ham. Han løber, som om han skulle barbere et helt regiment kosakker og blev hængt, hvis han ikke var færdig på et kvarter. - Men, langt skæg - hvad var det, jeg ville sige, Woyzeck - langt skæg -

DOKTOR: *(Vender tilbage)* Langt skæg under hagen. Allerede Plinius omtaler, at man burde vænne soldaterne af med ...

KAPTAJN: Åh ja. Langt skæg. Hvordan er det nu, Woyzeck. Har han endnu ikke fundet hår i suppen fra et skæg? Hæ, han forstår mig vel, menneskehår, fra et soldaterskæg, fra en underofficer, fra en - tamburmajor? Hva' Woyzeck? Men han har en god kone. Det går ham ikke som de andre.

WOYZECK: Javel. Hvad mener De, herr Kaptajn?

KAPTAJN: Sikke et hoved han sætter op! Ikke alene hår i suppen. Men hvis han skynder sig og kommer uventet hjem, kan han måske også finde hår på et par læber. Et par læber, Woyzeck.
Ja jeg kender også lidt til kærligheden, Woyzeck.
Menneske dog, han er jo kridhvid i hovedet.

WOYZECK: Herr Kaptajn, jeg er en fattig djævel. Hun er det eneste, jeg har - i hele verden. Herr Kaptajn, De gør grin med mig - ikke?

KAPTAJN: Grin, skulle jeg gøre grin.

DOKTOR: Pulsen Woyzeck, pulsen. Hurtig, hård, hoppende, uregelmæssig.

WOYZECK: Herr Kaptajn, jorden brænder som helvede selv, men jeg er iskold, isnende kold. Jeg vil vædde på, at helvede er koldt. Umuligt. Menneske! Menneske! Umuligt.

KAPTAJN: Vil han skydes? Vil han have et par kugler i hovedet?
Han dolker mig jo med sine øjne. Jeg mener ham det endda så godt, fordi han er et godt menneske. Woyzeck, et godt menneske.

DOKTOR: Ansigtsmuskler stive, spændte, nervøse trækninger. Holdning stiv, anspændt.

WOYZECK: Jeg må afsted! Meget er muligt! Ham! Meget er muligt. Dejligt vejr i dag, herr Kaptajn. Det er sådan en dejlig fast, grå himmel, så man får helt lyst til at sætte en krog i og hænge sig. Bare på grund af tankestregen mellem ja og nej - ja og nej. Herr Kaptajn, ja og nej? Er nej'et skyld i ja'et, eller er ja'et skyld i nej'et? Det vil jeg tænke nøjere over.
(Går med lange skridt, først langsomt så stadig hurtigere)

DOKTOR: *(Farer efter ham)* Fænomen, Woyzeck, lønforhøjelse.

KAPTAJN: De mennesker gør mig helt svimmel. Den lange bengel farer af sted som skyggen af et stankelben, og ham den lille lunter bagefter. De er som lynet og tordenen. Ha, ha. Den slags bryder jeg mig ikke om. Et godt menneske er taknemmeligt og har sit liv kært. Et godt menneske har ikke courage! En slyngel har courage! Jeg for min del deltog i krigen for at befæste mig i min kærlighed til livet. Derfra og så til courage. At man kan gøre sig sådanne tanker. Grotesk! Grotesk!

11. Billede

Maries værelse.

Marie og Woyzeck.

WOYZECK: (*Stirrer stift på hende, ryster på hovedet*) Hm! Jeg kan ikke se noget, jeg kan ikke se noget. Åh, man burde kunne se det, man burde kunne gribe det med hænderne.

MARIE: (*Forskræmt*) Hvad er der i vejen Franz? Du er helt forstyrret. Franz!

WOYZECK: En synd så stor og grim. Den stinker, så man kunne ryge englens ud af himlen. Du har en rød mund, Marie. Har du ingen vabler på den? Farvel, Marie, du er smuk som synden.
- Kan dødssynden være så smuk?

MARIE: Franz, du taler i vildelse.

WOYZECK: Djævel! - Har han stået der, hva', hva'?

MARIE: Eftersom dagen er lang og verden gammel, kan der stå mange mennesker efter hinanden på et sted.

WOYZECK: Jeg har set ham.

MARIE: Man kan se så meget for sine øjne, når man ikke er blind, og solen skinner.

WOYZECK: Ja, du får se.

MARIE: (*Kækt*) Og hvad så.

12. Billede

Belægningsstue.

Woyzeck og Andres.

ANDRES: (Synger)

Værtinden har en tjenestepi'.
At gå i haven kan hun li',
blandt rødkål og tomater ...

WOYZECK: Andres!

ANDRES: Jah?

WOYZECK: Dejligt vejr.

ANDRES: Søndagsvejr, og musik i byen. Pigerne er lige gået derhen.
Så nu går mændene til den. - Der sker noget.

WOYZECK: (*Urolig*) Dans. De danser, Andres.

ANDRES: Både i "Den hvide hest" og i "Stjernen".

WOYZECK: Dans, dans.

ANDRES: Ja, jeg er lige glad.
... blandt rødkål og tomater.
For straks når klokken, den slår tolv,
så kommer der solda-ater.

WOYZECK: Andres, jeg kan ikke falde til ro.

ANDRES: Tåbe!

WOYZECK: Jeg må derhen. Det kører rundt for mine øjne. Hun har så varme hænder.
Forbandet, Andres!

ANDRES: Hvad vil du?

WOYZECK: Jeg må af sted.

ANDRES: Du er skør.

WOYZECK: Jeg må derhen. Der er så varmt derhenne.

13. Billede

Værtshus. Vinduet står åbent. Bænke udenfor.

Håndværkssvende, folk og dansende.

1. SVEND: Jeg har en skjorte på, som ej er min.
Min sjæl den stinker af Brændevin.
2. SVEND: Broder må jeg være så venlig at slå hul i din natur? Forbandet da osse. Jeg vil slå hul i naturen. Det skulle jeg da nok være mand for, ikke? Nå, så vil jeg slå ham alle hans lus for panden.
1. SVEND: Min sjæl, min sjæl stinker af Brændevin. Om det så er pengene, så rådner de op. Forglemmigejl! Hvor verden dog er smuk. Broder, jeg kunne tude en hel tønde fuld. Hvis bare vores næser var flasker, så kunne vi hælde hinanden i halsen.

(Woyzeck stiller sig ved vinduet. Marie og tamburmajoren danser forbi uden at se ham.)

SVENDEKOR

En jægersmand fra Pfalz
han red sig i den grønne skov.
En jægersmand fra Pfalz
red i den grønne skov.
Halli, hallih, hallo.
At jage er min største lyst
her i den grønne skov.
At jage er min lyst.

MARIE: *(Danser forbi)* Mer endnu, mer endnu.

WOYZECK: *(Kvalt)* Mer endnu - mer endnu!

(Farer heftigt op og synker sammen på bænken)

Mer endnu, mer endnu. *(Vrider hænderne sammen)*

Drej rundt, og vælt jer i hinanden.

Hvorfor blæser Gud ikke solen ud, så alle kan vælte sig i utugt, mand og kvinde, menneske og dyr. Gøre det ved højlys dag, som fluerne på hånden.

Den pige er varm, varm! Mer endnu, mer endnu. *(Farer op)* Det svin! Hvor han tager hende om livet. Nu er det ham, ham, der har hende, som jeg - i begyndelsen.

1. SVEND: *(Prædiker på bordet)* Men når en vandringsmand, som stemmer sig op mod tidens strøm, anråber og tilspørger den guddommelige visdom: Hvorfor er mennesket til? Hvorfor er mennesket til?

Sandelig, sandelig siger jeg Eder: Hvad skulle dog bonden, maleren, skomageren, lægen leve af, hvis Gud ikke havde skabt mennesket? Hvad skulle skrædderen leve af, hvis ikke mennesket havde fået indpodet blufærdighed? Eller soldaten, hvis han ikke var udrustet med trangen til at lade sig slå ihjel?

Derfor tvivler ikke derom: Det ser så nydeligt og pænt ud, men alt jordisk er forgængeligt. Selv pengene rådner op.

Mine kære tilhørere, lad os til slut pisse over kors. Så bliver der en jøde mindre i verden.

14. Billede

Åben mark.

Woyzeck.

WOYZECK: Mer endnu, mer endnu! Åh, den musik. (*Bøjer sig mod jorden*)
Hvad? Hvad siger I? Højere. Højere. Stik, stik hundyret ihjel? Stik, stik hundyret ihjel. Skal jeg det? Skal jeg? Er der flere? Siger vinden det? Er det der endnu, mer endnu? Stik ihjel, ihjel.

15. Billede

Belægningsstue.

Woyzeck. Andres sover.

WOYZECK: (*Ryster Andres*) Andres! Andres! Jeg kan ikke sove. Når jeg lukker øjnene, så kører det rundt for mig, og så hører jeg violinerne: Mer endnu, mer endnu. Og så stemmerne fra væggen. Kan du ikke høre noget?

ANDRES: Jo, jo. Lad dem dog danse. Gud bevare os alle. Amen. (*Sover videre*)

WOYZECK: Det skærer som en kniv gennem mit hoved.

ANDRES: Du skal drikke snaps med krudt i. Det slår feberen ned.

16. Billede

Kasernegården.

Woyzeck og Andres.

WOYZECK: Har du ikke Hørt noget?

ANDRES: Han er lige gået forbi med en kammerat.

WOYZECK: Han sagde noget.

ANDRES: Hvor ved du det fra? Hvad skal jeg sige. Nå ja, han lo, og så sagde han: Et herligt stykke kvindfolk! Sikke lår, og det hele på hende er fast!

WOYZECK: *(Koldt)* Nå, sagde han det? Hvad var det egentlig, jeg drømte om i nat? Var det ikke om en kniv? Sikke tossede drømme man har.

ANDRES: Hvor skal du hen, kammerat?

WOYZECK: Hente vin til min Kaptajn. - Men Andres, hun var nu en mageløs pige.

ANDRES: Hvem var?

WOYZECK: Ikke noget. Farvel.

17. Billede

Værtshus.

Tamburmajoren, Woyzeck, folk.

TAMBURMAJOR: Jeg er et mandfolk! (*Slår sig for brystet*) Et mandfolk, siger jeg.

Er der nogen, der vil slås? Er der nogen her, der ikke er en fortrukken satan, så skal han få med mig at bestille! Jeg skal vride hans næse om i røvhullet på ham! Jeg skal - (*Til Woyzeck*) Drik, dit skvat! Et mandfolk skal drikke. Bare hele verden var snaps, snaps.

WOYZECK: (*Fløjter*)

TAMBURMAJOR: Hør, dit skvat. Skal jeg trække tungen ud af kæften på dig –

og binde den om livet på dig? (*De brydes, Woyzeck taber*)

Skal jeg lade dig beholde luft nok til en gammelkoneskid? Hvad?

WOYZECK: (*Sætter sig udmattet og rystende.*)

TAMBURMAJOR: Fløjt så, skvat, til du bliver mørkeblå i hovedet. Ha!

Brændevin det er mit liv.

Brændevin det gi'r courage!

EEN: Han har fået nok.

EN ANDEN: Han bløder.

WOYZECK: Det ene efter det andet.

18. Billede

Hos jøden.

Woyzeck og jøden.

WOYZECK: Pistolen er for dyr.

JØDEN: Nå, køber I den, eller køber I den ikke? Hvad bliver det til?

WOYZECK: Hvad koster kniven?

JØDEN: Den har et godt skær. Vil I skære halsen over med den? Nå, lad os se. I skal få den billigt, så I kan få en billig død, men ikke gratis. Hvad skal vi sige? Han skal have en økonomisk død.

WOYZECK: Den kan skære mere end brød.

JØDEN: To groschen.

WOYZECK: Her! (*Går*)

JØDEN: Her! Som om det ikke var noget! Det er da penge.
Den køter.

19. Billede

Maries værelse.

Marie, Christian og Karl.

- MARIE: *(Blader i biblen)* "... som ikke gjorde synd, og i hvis mund, der ikke blev fundet svig ..."
Herre, Herre! Se ikke på mig. *(Blader videre)* "... og de skriftkloge og farisæerne kommer med en kvinde, som var grebet i hor, og stiller hende frem i midten. Da sagde Jesus: Jeg fordømmer dig ikke, gå bort, synd fra nu af ikke mere."
(Slår hænderne sammen) Min Gud! Min Gud! Jeg kan ikke. Hjælp mig bare så meget, at jeg kan bede. *(Barnet trykker sig ind til hende)*
Synet af drengen skærer mig i hjertet.
(Til Karl, som ligger på gulvet ved hendes fødder)
Gå væk. At sådan en bare kan ligge og slikke solskin!
- KARL: *(Ligger og fortæller eventyr til sine fingre)* Kongen har sin gyldne krone.
I morgen tager jeg prinsen fra dronningen.
Blodpølsen siger: Kom leverpølse. *(Han tager barnet og tier)*
- MARIE: Franz har ikke været her, hverken i går eller i dag. Hvor bliver her dog varmt. *(Lukker vinduet op)*
"... og hun stillede sig grædende bag ham ved hans fødder og begyndte at væde hans fødder med sine tårer og tørrede dem med sit hår, og hun kysede hans fødder og salvede dem med salve." *(Slår sig for brystet)*
Dødt det hele. Frelser, Frelser, jeg ville gerne salve dine fødder.

20. Billede

Belægningsstue.

Andres og Woyzeck.

WOYZECK: (*Roder i sine ting*) Uldtrøjen her hører ikke til munderingen. Den må du få, Andres. Korset og ringen er til min søster. Så har jeg et helgenbillede med to hjerter og smukt guld. Det lå i min mors bibel. Der står:

Lidelsen bliver min hele løn.
Lidelsen vækker min sjæl til bøn.
Herre, som du fik blod og vund,
lad så mit hjerte allen stund.

Min mor kan nu kun føle, når solen skinner på hendes hænder.
Det gør ikke noget.

ANDRES: (*Har hele tiden mekanisk sagt:*) Javel.

WOYZECK: (*Trækker et papir op*) Frederik Johann Franz Woyzeck, edssvoren infanterist ved 2. regiment, 2. bataljon, 4. kompagni. Født Mariæ Bebudelsesdag. I dag, den 20. juli, er jeg 30 år, 7 måneder og 12 dage.

ANDRES: Franz, du kommer på lazarettet. Du skal drikke snaps med krudt i. Det dræber feberen.

WOYZECK: Ja ja, Andres. Når snedkeren samler høvlspånerne sammen, er der ingen der ved, hvem der kommer til at lægge hovedet på dem.

21. Billede

Plads i byen.

Marie, piger og bedstemor.

PIGERNE: (*Synger*)

I solskin Kyndelmissedag,
mens kornet stod i blomst,
de vandrede ad gaden hen
de fulgtes to og to.
Med fløjterne i front,
fiolerne dernæst.
De havde røde ...

(To grupper piger taler ind imellem hinanden: 1.+ 2. pige og 3.+ 4. pige.)

1. PIGE: Det er en rigtig dum sang.

3. PIGE: Hvorfor det?

2. PIGE: Du er heller aldrig tilfreds med noget.

4. PIGE: Fordi!

1. PIGE: Åhr, hvem begyndte, hva'?

3. PIGE: Jamen, hvorfor fordi?

2. PIGE: Det var ikke mig.

4. PIGE: Nu skal vi altså synge!

2. PIGE: Søde Marie, vil du ikke nok synge for os.

MARIE: Kom så her, I små unger!

Dreje, dreje rosenkrans,
Kong Herodes ...

Bedstemor, fortæl du en historie.

BEDSTE: Der var engang et stakkels barn, som hverken havde far eller mor. De var alle døde, og der var slet ingen mere i hele verden. Alle var døde. Og barnet gik og kaldte dag og nat. Og da der slet ingen var tilbage på jorden, ville barnet gå op til himlen, for månen kiggede så venligt til det. Og da det endelig kom op til månen, var den et stykke råddent træ. Og så gik barnet til solen, og da det kom til solen, var den en vissen solsikke. Og da det kom til stjernerne, var de små gyldne fluer, der sad fast ligesom tornskaden stikker dem på slåenbusken. Og da barnet ville tilbage til jorden igen, var jorden en gryde, der lå med bunden i vejret, og barnet var helt alene. Og så satte barnet sig ned og græd, og der sidder det endnu og er helt alene.

WOYZECK: *(Ind)* Marie!

MARIE: *(Forskrækket)* Hvad er der?

WOYZECK: Marie, vi skal gå. Det er tid.

MARIE: Hvor skal vi hen?

WOYZECK: Det vil vise sig.

22. Billede

Åben eng.

Marie og Woyzeck.

MARIE: Nu er vi helt udenfor byen. Det er mørkt - og uhyggeligt.

WOYZECK: Du skal blive her lidt endnu. Kom, sæt dig ned.

MARIE: Jamen, jeg skal tilbage.

WOYZECK: Du vil ikke nå ret langt.

MARIE: Hvor er du underlig.

WOYZECK: Ved du, hvor længe det er siden, Marie?

MARIE: Til pinse er det to år.

WOYZECK: Ved du også, hvor længe det vil vare endnu?

MARIE: Jeg må af sted. Aftenduggen falder.

WOYZECK: Du fryser Marie, og alligevel er du varm. Hvor har du varme læber! - Varm, varm horeånde, og dog ville jeg give himlen for at kysse dem endnu engang. - Men når man er kold, så fryser man ikke mere. Du vil ikke fryse i morgenduggen.

MARIE: Hvad er det, du siger?

WOYZECK: Ikke noget.

(De tier.)

MARIE: Nu står månen op. Hvor er den rød.

WOYZECK: Som en blodig kniv.

MARIE: Hvad er det, du har for? Franz, du er helt hvid i mørket.

Woyzeck tager kniven frem.

MARIE: Franz lad være. For himlens skyld. Hjælp, Hjæ ...

WOYZECK: Tag den, og den! Kan du da ikke dø? Dø! Dø! Hun bevæger sig endnu, endnu. Mer endnu? (*Støder til igen*)
Er du nu død? Død. Død.

Folk nærmer sig, han smider kniven og løber væk.

1. PERSON: Stop!

2. PERSON: Kan du også høre noget? Stille. Derhenne.

1. PERSON: Der var det igen. Sikke en lyd.

2. PERSON: Det er vandet, der kalder. Det er længe siden, der er druknet nogen.
Lad os komme væk. Det er ikke godt at høre på.

1. PERSON: Uuh. En gang til. Som et menneske, der dør.

2. PERSON: Det er uhyggeligt. Og så tåget her bliver, grå tåge. Og cikadernes summen, som sprukne klokker. Lad os komme væk!

1. PERSON: Nej, det var for tydeligt, for højt. Det er derhenne. Kom med.

23. Billede

Værtshus.

Woyzeck, Käthe, værten, Karl, folk.

WOYZECK: Dans alle sammen. Mer endnu. Bare sved og stink, Fanden tager Jer alligevel til sidst. *(Synger)*

Værtinden har en tjenestepi'.
At gå i haven kan hun li'.
For straks når klokken, den slår tolv,
så kommer der soldater.

(Danser) Så Käthe, sæt dig her. Nu er jeg varm! Varm! *(Tager frakken af)*
Det er nu engang sådan, at djævelen tager den ene og lader den anden løbe. Käthe, du er jo varm! Hvorfor det Käthe? Du skal også nok blive kold. Vær fornuftig. Kan du ikke synge en sang?

KÄTHER: *(Synger)* I Schwabeland vil jeg ej bo,
for lange kjoler, spidse sko.
Den slags, det har jeg ikke, nej,
har tjenestepiger ej!

WOYZECK: Nej, ingen sko. Man kan også gå til helvede uden sko.

KÄTHER: Fy, føj. Det kan du ikke mene,
behold din daler og sov alene.

WOYZECK: Ja, det er rigtigt, jeg skulle jo helst ikke svine mig til.

KÄTHER: Men hvad er det, du har på hånden.

WOYZECK: Hvem? Mig?

KÄTHER: Det er rødt! Blod!

(Folk stimler sammen om dem.)

WOYZECK: Blod? Blod?

VÆRTEN: Uuh, det er blod.

WOYZECK: Jeg har vist skåret mig, her i højre hånd.

VÆRTEN: Men hvordan kommer det så på albuen?

WOYZECK: Jeg tørrede det af.

VÆRTEN: Hvad, med højre hånd på højre albue? Det er ellers godt klaret.

KARL: Og så sagde kæmpen: Jeg lugter, jeg lugter, jeg lugter menneskeblod.
Puh! Det stinker allerede.

WOYZECK: I djævla! Hvad vil I? Hvad rager det Jer? Gør plads, eller jeg skal ...
Djævla!
Tror I jeg har slået nogen ihjel? Skulle jeg være morder? Hvad glor I på?
Glo på Jer selv!
Lad mig komme ud.
(Løber væk)

24. Billede

Åben eng.

Woyzeck.

WOYZECK: Kniven? Hvor er kniven? Jeg lod den ligge. Den vil afsløre mig! Nærmere, nærmere endnu! Hvad er det for et sted? Jeg hørte noget! Der var noget, der rørte sig. Stille. Lige derhenne. Marie? Ha, Marie! Stille. Alt er stille! Der ligger noget! Koldt. Vådt. Stille. Lidt væk. Kniven, kniven. Er det den? Ja!

Der kommer nogen. Jeg må hen til dammen. (*Løber hen til dammen*)

Sådan, ud med den! (*Kaster kniven ud*)

Den synker ned i det mørke vand som en sten! Månen er som en blodig kniv! Vil da hele verden røbe det?

Nej, kniven er for tæt på, de finder den, når de bader. (*Går ud og kaster den længere ud*) Sådan. Men om sommeren, når de dykker efter muslinger?

Bah. Så er den rusten! Hvem kan genkende den? Jeg skulle nu have brækket den!

Har jeg stadig blod på mig? Jeg må vaske mig. Der er en plet, og der er en.

25. Billede

Plads i byen.

2 piger, Karl med Christian på skødet.

1. PIGE: Kom, Marie.

2. PIGE: Ja, hvad er der?

1. PIGE: Har du ikke Hørt det? Alle de andre er derude. Der ligger en og er død.

2. PIGE: Hvorhenne?

1. PIGE: Ovre på den anden side af skansen, ovre i krattet ved det røde kors.

2. PIGE: Kom, så vi kan nå at se det. Før de bærer det væk. *(Pigerne ud. Woyzeck ind.)*

KARL: Tommeltot faldt i vand. Tommeltot faldt i vand. Næh. Tommeltot faldt i vand.

WOYZECK: Min dreng, Christian.

KARL: *(Stirrer stift på ham)* Tommeltot faldt i vand.

WOYZECK: *(Vil kæle for barnet. Det vender sig væk og skriger)* Herregud!

KARL: Tommeltot faldt i vand.

WOYZECK: Lille Christian, du skal få en kæphest. *(Barnet værger for sig. Til Karl)*
Her. Køb drengen en kæphest. *(Karl stirrer stift på ham)*
Hyp, hyp min hest!

KARL: *(Jublende)* Hyp, min hest! Hyp min hest! *(Løber ud med drengen)*

(Retstjener, doktor, dommer kommer ind.)

RETSTJENER: Et godt mord, et ægte mord, et smukt mord. Så smukt som man
overhovedet kan forlange. Det er længe siden, vi har haft så smukt et mord.

WOYZECK - spændende teater (Fork.)

Rækkefølgen

Denne udgave af WOYZECK bygger på Henri Poschmanns Büchner-forskning.

Hvert af billederne 3, 22 og 24 er samlet af 2 billeder.

Billede 25 er samlet af 3 billeder. Det er vigtigt for forståelsen af Woyzecks totale nederlag, at han konfronteres med det hævnende samfund.

Poschmanns billede 6 er udeladt. Det består kun af en 2-liniers replik fra Marie, som er uden sammenhæng med andre billeder.

Sangene

De mange sange eller strofer fra sange i WOYZECK baserer sig næsten alle på folkesange. Oprindelsen til dem kan findes i de mange litterære kilder om WOYZECK:

1. billede: "To harer sad ...". Hessisk folkesang "Zwischen Berg und tiefem, tiefem Tal".

2. billede: "Piger som mig..." skulle være fra folkesangen "Sitz e schöns Vogerl".

6. billede: "Pige, luk din dør..." skulle kunne findes i Stöber's Elsässisches Büchlein, 1842.

12. billede: "Værtinden har..." fra folkesangen "Es steht ein Wirtshaus an der Lahn".

13. billede: "En jægersmand..." er folkesangen "Ein Jäger aus Kurpfalz".

21. billede: "Dreje, dreje rosenkrans, ...". En børnesang, som min bedstemor sang for mig: "Ringel, ringel Rosen, Schöne Abrikosen".

23. billede: "I Schwabeland ..." er fra folkesangen "Auf dieser Welt hab ich kein Freud".

Remsen i billede 25: "Der ist ins Wasser gefallen", må på dansk være "Tommeltot faldt i vand".

Ole Dan Larsen, februar 2020